

Zasada dobra dziecka w sytuacji dysfunkcyjnej władzy rodzicielskiej i przemocy wobec dziecka

---

The Principle of the Best Interests of the Child – a Dysfunctional Parental Authority and Violence Against a Child

The author compares the scope of legal and international protection of the child's welfare and its freedom from violence with Polish regulations, especially in terms of the concept of parental authority and parents' rights to care or contact with the child. The proper functioning of the family seems to be crucial for guaranteeing the child's right, which is its well-being – understood as the basic principle (the principle of the best interests of the child). For this reason, the author analyses whether Polish law retains the priority of the best interests of the child and whether in law, doctrine, and jurisprudence parents' authority is understood in terms of parental responsibility for the implementation of the principle of the best interests of the child and its best development, and whether the law effectively protects children in a situation of family dysfunction or a parent's behaviour that threatens the child's welfare.

Katarzyna Cichos

*doktor nauk prawnych
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego*

ORCID – 0000-0002-2885-7386

e-mail: cichos.kasia@gmail.com

Słowa kluczowe:

dobro dziecka, władza rodzicielska, odpowiedzialność rodzicielska, prawa dziecka, kary cielesne

Key words:

best interests of the child, parental responsibility, children's rights, corporal punishment

<https://doi.org/10.36128/priw.vi41.425>

1. Wprowadzenie

Kary cielesne to najczęstsza forma przemocy, której doświadczają dzieci na całym świecie. Uznaje się, że zaprzestanie stosowania przemocy wobec dzieci stanowi klucz nie tylko do ograniczenia przemocy w społeczeństwie, ale również przyczyni się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju (SDG) wskazanych w Agendzie 2030, w tym przede wszystkim w zakresie zdrowia, edukacji, przemocy wobec kobiet i dziewcząt, równości, rozwoju społecznego, jak również zwiększy wzrost i rozwój gospodarczy. W Agendzie 2030 (pkt 8) wskazano chęć budowania świata, „który inwestuje w swoje dzieci, w którym każde dziecko dorasta

wolne od przemocy i wyzysku”, zaś celu 16.2 społeczność międzynarodowa zobowiązała się „wyeliminować nadużycia, wykorzystywanie i handel ludźmi oraz wszelkie formy przemocy i tortur wobec dzieci”. Prawo stanowi kluczowy aspekt, który może przeciwdziałać przemocy i ochronie najślabszych¹.

Z prawnego punktu widzenia stosowanie przemocy wobec dzieci jest w Polsce zakazane. Konstytucja RP z 1997 r.² w art. 40 wyraźnie potwierdza zakaz stosowania kar fizycznych „Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Całkowity zakaz został wprowadzony w 2010 roku wraz z uchwaleniem ustawy z dnia 6 maja 2010 r. O zapobieganie przemocy w rodzinie, gdzie w art. 2 zdefiniowano, że przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działania lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym z 1964 roku³ w art. Art. 96.1 również bezpośrednio zakazano osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim stosowania kar cielesnych.

Wydaje się, że polskie regulacje gwarantują dzieciom wolność od przemocy. Powstaje jednak pytanie, skąd bierze się skala zarejestrowanej przemocy domowej, w której co roku uruchamia się ponad 60 tys. procedur „Niebieskiej karty”⁴, czy ma miejsce ok. 23 000⁵ rozmów i interwencji w ramach tzw. „Niebieskiej linii”, a tylko w ostatnich miesiącach na śmierć

-
- 1 INSPIRE, Seven Strategies for Ending Violence Against Children, World Health Organization 2016, 30 i n. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/207717/9789241565356-eng.pdf;jsessionid=3A8005339C9C44DCFCDB23E62E26A3F9?sequence=1>.
  - 2 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483.
  - 3 Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz. U. 1964 nr 9 poz. 59.
  - 4 Policja, Przemoc w rodzinie, dane od 2012 r. <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>.
  - 5 Niebieska Linia, Badania i analizy. <http://www.niebieskalinia.info/index.php/badania-i-analizy>.

pobito kilkoro dzieci⁶. W 2021 roku miało też miejsce prawie 1500 formalnie zgłoszonych prób samobójczych dzieci i nastolatków poniżej 18. roku życia, z czego 127 z tych prób zakończyło się śmiercią⁷. Według jednak Światowej Organizacji Zdrowia na każdą odnotowaną w oficjalnych rejestrach śmierć samobójczą młodej osoby przypada od 100 do 200 prób. Gdyby zatem zastosować ten współczynnik to w 2021 roku próbę odebrania sobie życia w ubiegłym roku podjęłyby od 12 700 do 25 400 osób poniżej 18. roku życia. Dane te powinny być alarmujące, tym bardziej że na przestrzeni lat liczby te nie tylko maleją, a niestety wzrastają.

Kolejne badania, które powinny zapalić czerwoną lampkę są te, które pokazują stosunek Polaków do bicia dzieci. Według badań Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę w ciągu swojego życia 41% ankietowanych doświadczyło przemocy ze strony bliskiej osoby dorosłej. Przemocy fizycznej ze strony bliskich dorosłych doświadczył co trzeci badany (33%), a przemocy psychicznej – co piąty (20%)⁸. Nadal powszechnym przyzwoleniem społecznym cieszy

-
- 6 „Śmierć 6-tygodniowej Zuzi w Złotowie. Dziewczynka zaledwie dwa dni wcześniej opuściła szpital” *Fakt*, 3 grudnia 2021. <https://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/poznan/zlotow-smierc-niemowlecia-z-obrazeniami-czaszkowo-mozgowymi-nowe-fakty/wlcz533>. „Ojciec pobił 9-miesięcznego Szymka i prawdopodobnie rzucił nim o ziemię. Matka przepijała wtedy 500+” *Fakt*, 20 stycznia 2022 r. <https://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/wroclaw/szymek-pobity-na-smierc-w-mikolajki-wyrodnio-rodzice-czekaja-na-wyrok/gnq3759>. Polskie Radio RDC, *W szpitalu zmarł 3,5-latek pobity przez swoich rodziców*, 1 marca 2022. <https://www.rdc.pl/informacje/radom-nie-zyje-35-latek-pobity-przez-swoich-rodzicow/>. „Nie żyje dziecko skatowane przez rodziców” *Rzeczpospolita*, 12 czerwca 2021. <https://www.rp.pl/kraj/art87841-nie-zyje-dziecko-skatowane-przez-rodzicow>.
- 7 Lucyna Kicińska, Jolanta Palma, *Zachowania samobójcze wśród dzieci i młodzieży. Raport za lata 2012-2021 na podstawie danych Komendy Głównej Policji*, 2022. https://backend.zwj.r.pl/media/attachments/Raport_za_lata_2012-2021_zachowania_samobojcze_mlodziemy_2_JVEHSu1.pdf.
- 8 Warto jednak zauważyć, że w badaniu za „przemoc fizyczną” uznano jedynie uderzenie, kopnięcie lub inną formę przemocy fizycznej, np. dostawanie klapsów co najmniej kilka razy w roku (wyłączono z analiz osoby, które dostawały klapsa raz w roku lub rzadziej). 24% badanych (49% osób, które dostają klapsy) dostaje je regularne, czyli co najmniej kilka razy w roku. Dokładnie tyle samo dzieci dostaje je raz w roku lub rzadziej, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci*, Raport z badań, 2018, 17-22. <https://diagnozakrazywdzenia.pl/raport.pdf>.

się stosowanie kar cielesnych. W ostatnich latach przeprowadzono kilka badań w tym obszarze. W badaniu Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 30% respondentów potwierdza, że było sprawcą przemocy w rodzinie. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy w rodzinie⁹. Również według Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku¹⁰ i Raportu CEBOS¹¹ wynika, że społeczna akceptacja przemocy wobec dzieci jest w Polsce nadal wysoka i około jedna trzecia Polaków aprobuje bicie dziecka. Niemal co trzeci badany (27%) nie dostrzega nic złego w sprawianiu dziecku tzw. lania, zaś ponad połowa Polaków uważa, że są sytuacje, kiedy dziecko należy ukarać kłapsem¹², w tym ok 25% rodziców robi to od czasu do czasu¹³. Nadal też ponad 30% społeczeństwa uważa że posługiwanie się karami fizycznymi jest wyłączną sprawą rodziców¹⁴.

Poprzez zastosowanie metody dogmatycznej i prawnoporównawczej, w artykule porównuje się zakres prawno-międzynarodowej ochrony dobra dziecka i jego wolności od przemocy do regulacji polskich, w tym zwłaszcza w zakresie pojęcia władzy rodzicielskiej i praw rodziców do opieki czy kontaktu z dzieckiem. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny wydaje się kluczowym w procesie zagwarantowania dziecku prawa, jakim jest jego dobro, gwarantowane jako podstawowa zasada (zasada dobra dziecka). Z tego też względu analizie zostanie poddane również pytanie, czy polskie prawo zachowuje pierwszeństwo zasady dobra dziecka i czy w prawie, doktrynie i orzecznictwie władza rodziców rozumiana jest w ujęciu odpowiedzialności rodzicielskiej za realizację prawa do dobra dziecka i jego najlepszego rozwoju, zaś prawo skutecznie chroni dzieci w sytuacji dysfunkcji rodziny, czy zachowania rodzica zagrażającego dobru dziecka. Pierwsza część artykułu wskazuje prawną podstawę zakazu przemocy wobec dzieci, druga skupia się na prawnym ujęciu władzy czy też odpowiedzialności rodzicielskiej i konfrontuje ją

9 Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*, 38.

10 Ewa Jarosz, *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć! Raport Rzecznika Praw Dziecka, 2017*. http://brpd.gov.pl/sites/default/files/przemoc_w_wychowaniu_raport_2017_0.pdf.

11 CBOS, *Przemoc domowa wobec dzieci*, Komunikat z badań, Nr 49/2019, 6-7. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_049_19.PDF.

12 CBOS, *Przemoc domowa wobec dzieci*, Komunikat z badań, Nr 49/2019, 6-7. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_049_19.PDF.

13 Jarosz, *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć! Raport Rzecznika Praw Dziecka, 2017*, 18-19.

14 Ibidem, 15.

z zakresem zasady dobra dziecka. W trzeciej części, podsumowującej, wskazano rozwiązania *de lege ferenda*.

2. Prawny zakaz stosowania kar cielesnych

Dzieckiem w znaczeniu Konwencji o Ochronie Praw Dziecka z 1989 r. (dalej „CRC”) jest osoba poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność, ale nawet wówczas do 18. roku życia będzie przysługiwać jej ochrona CRC, która przysługuje ze względu na „wiek 18 lat”, a nie „wiek ustawowy”¹⁵. Artykuł 3 ust. 1 CRC wskazuje, że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Ani grupa robocza przygotowująca projekt Konwencji o prawach dziecka, ani Komitet Praw Dziecka ONZ nie opracowały jednolitej definicji pojęcia „dobra dziecka” czy „najlepszego interesu dziecka”, ani też kryteriów jego oceny¹⁶. W pkt 6 Komentarza Nr 14/2013 Komitet Praw Dziecka wskazał na trzy wymiary rozumienia najlepszego interesu dziecka, w tym wymiar materialny, tj. oceny i uwzględniania jego najlepiej pojętego interesu jako kwestii nadrzędnej w celu podjęcia decyzji i gwarancja, że prawo to będzie wdrażane za każdym razem, gdy ma zostać podjęta decyzja dotycząca dziecka. Drugim wymiarem jest wymiar interpretacyjny, tj. wskazującym, że jeżeli dany przepis można zinterpretować na więcej niż jeden sposób, należy wybrać taki, który najskuteczniej służy najlepiej pojętemu interesowi dziecka. Trzecim jest wymiar proceduralny, który oznacza, że w ramach każdego postępowania należy zawrzeć ocenę potencjalnego wpływu, jaki decyzja wywrze na dobro dziecka¹⁷. Zasada dobra dziecka została przytoczona w każdym z regionalnych systemów prawnych i jest powszechnie stosowaną na całym świecie¹⁸. Pomimo istnienia licznych

15 Human Rights Committee, General Comment 17, Rights of the child, 07/24/89.

16 Jacek Białas, Marta Górczyńska, Daniel Witko, *Badanie dobra dziecka w postępowaniach detencyjnych. Standardy międzynarodowe i krajowe oraz propozycja procedury badania dobra dziecka w postępowaniach dotyczących umieszczania cudzoziemców w ośrodkach strzeżonych w Polsce* (Warszawa: Helsińska Fundacja Praw Człowieka, 2020), 2; Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Neulinger and Shuruk v. Switzerland (2010), para 51.

17 Komitet Praw Dziecka ONZ, General comment No. 14 (...), pkt 1.

18 W tym m.in w African Charter on Human and Peoples' Rights, adopted 27 June 1981, OAU Doc. CAB/LEG/67/3 rev. 5, 21 I.L.M. 58 (1982), entered into force 21 October 1986; African Charter on the Rights and Welfare of the Child, Adopted by the 26th Ordinary Session of the

definicji dobra dziecka w polskiej doktrynie¹⁹ w prawie polskim nie ma jednak definicji legalnej pojęcia „dobra dziecka”, czy „najlepszego interesu dziecka”.

W związku z zasadą dobra dziecka powszechnie został wprowadzony również zakaz przemocy czy stosowania kar cielesnych względem dzieci. W art. 37 CRC państwa zobowiązały się, by „żadne dziecko nie podlegało torturowaniu bądź okrutnemu, nieludzkiemu czy poniżającemu traktowaniu lub karaniu”, co bezpośrednio koreluje z art. 19 CRC, którym państwa zobowiązały się, że „będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem”. W Konwencji nie ujęto samego pojęcia „kara cielesna”, została ona jednak zdefiniowana przez Komitet ds. Praw Dziecka w General Comment nr 8²⁰ jako każda kara, w której jest używana siła fizyczna i ma na celu wywołanie pewnego stopnia bólu lub dyskomfortu, nawet jeśli jest on lekki i może polegać na uderzaniu („klapsy”) dzieci, ręką lub za pomocą narzędzi – bicz, kij, pasek, but, drewniana łyżka itp. Komitet zauważa, że kara cielesna może też mieć formę kopania, potrąsania lub rzucania

---

Assembly of Heads of State and Government of the OAU Addis Ababa, Ethiopia – July 1990 Entered into force on 29 November, 1999; American Declaration of the Rights and Duties of Man, adopted by the Ninth International Conference of American States on 2 May 1948 in Bogota; Colombia American Convention on Human Rights, adopted in the Western Hemisphere in San José, Costa Rica, on 22 November 1969; Arab Charter on Human Rights, adopted by the Council of the League of Arab States on 22 May 2004; Arab Charter on the Rights of the Child, League of Arab State, 1 January 1983, Marrakech; Declaration on the Rights of the Child Fourth Arab High Level Conference on the Rights of the Child Marrakech, 19-21 December, 2010; European Convention on the Exercise of Children’s Rights, Council do Europe, Strasbourg, 25.I.1996, European Treaty Series – No. 160.

- 19 Maciej Bieszczad, „Dobro dziecka jako klauzula generalna – ustalenie znaczenia pojęcia dobra dziecka w XXI w.” *Monitor Prawniczy*, nr 17 (2019).
- 20 Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 8 (2006). The right of the child to protection from corporal punishment and other cruel or degrading forms of punishment (arts. 19; 28, para. 2; and 37, inter alia), Committee on the Rights of the Child Forty-second session Geneva, 15 May-2 June 2006, CRC/C/GC/8.

dziećmi, drapania, szczypania, gryzienia, ciągnięcia za włosy lub bokerskie uszy, zmuszania dzieci do przebywania w niewygodnych pozycjach, pieczenie, oparzeń lub przymusowego połykania (np. mycie ust dzieci mydłem lub zmuszanie ich do połykania gorących przypraw). Ponadto istnieją inne niefizyczne formy kary, które są również okrutne i poniżające, a przez to nie do pogodzenia z Konwencją. Należą do nich np. kara umniejszająca, poniżająca, oczernia, kozła ofiarnego, gróźb, zastraszania lub wyśmiewania dziecka. Zgodnie z pkt 29 usprawiedliwieniem kar cielesnych nie może być też prawo do wolności realizacji przekonań religijnych, zaś praktykowanie religii lub przekonań musi być zgodne z prawem wszystkich osób do poszanowania godności ludzkiej i integralności fizycznej. Państwo jest zobowiązane do ochrony życia rodzinnego i praw rodziców (pkt 27 i 28), ale z poszanowaniem godności ludzkiej i integralności fizycznej dzieci. Odpowiedzialność/prawo/władza rodziców do kierowania dziećmi musi być zgodny z prawami dziecka wynikającymi z Konwencji i nie ma żadnego uzasadnienia dla stosowania kar fizycznych. Zakaz stosowania jakiegokolwiek przemocy wobec dziecka został przytoczony w praktycznie każdej konwencji prawo człowieka²¹, jak również w systemach prawa regionalnego²². Formalnie polski system prawny

-
- 21 Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r., Dz. U. 1977 nr 38 poz. 167, art. 7 i 24; Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r., Dz. U. 1989 nr 63 poz. 378, art. 1 2, 4; Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 18 grudnia 1979 r., Dz. U. 1982.10.71, art. 1, 5, 16; Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., Dz. U. 2012 poz. 1169, art. 15 i 16.
- 22 Afrykańska Karta Praw Człowieka i Ludów (ang. The African Charter on Human and Peoples' Rights) – uchwalona na konferencji Organizacji Jedności Afrykańskiej w Nairobi 26 czerwca 1981., art. 4 i 5; African Charter on the Rights and Welfare of the Child, Adopted by the 26th Ordinary Session of the Assembly of Heads of State and Government of the OAU Addis Ababa, Ethiopia – July 1990 Entered into force on 29 November, 1999, art 16 i 20; Amerykańska Konwencja Praw Człowieka, Organizacja Państw Amerykańskich, 1969 r. art 5 i 19; Arabska Karta Praw Człowieka, art 8 I 33, Cairo Declaration on The Convention (CRC) and Islamic Jurisprudence Cairo- November 23 rd and 24th 2009; Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, Istanbul, Council of Europe Treaty Series - No. 210, 11.V.2011.

również zakazuje zarówno przemocy wobec dzieci, jak i stosowania kar cielesnych. Wyzwaniem pozostaje jednak interpretacja dobra dziecka w kontekście prawa rodziców do kontaktu z dzieckiem.

3. Prawo władzy rodzicielskiej a ograniczenie kontaktu z dzieckiem

Odpowiedzialność (władza) rodzicielska to obowiązki i prawa rodziców wobec dziecka i jego majątku. Definicja ta różni się w poszczególnych krajach. Art. 48 Konstytucji RP zapewnia rodzicom pierwszeństwo w podejmowaniu wobec dziecka działań wychowawczych. Przepis ten w szczególności stanowi, że rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania, zaś ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Teoretycznie art. 48 nakazuje uwzględnienie stopnia dojrzałości dziecka, czy daje możliwość ograniczenia lub pozbawiania praw rodzicielskich. Trudnością pozostaje jednak prawo do wychowania dziecka zgodnie z własnymi przekonaniami, zwłaszcza w sytuacji gdy rodzice reprezentują odmienne światopoglądy²³ lub gdy pozostają one w sprzeczności z dobrem dziecka i jego zakresem chronionym prawem, a wpływami kultury, tradycji, przyzwyczajajeń, itp., w tym zwłaszcza w stosunku do przyzwolenia na stosowanie kar cielesnych czy innych form przemocy wobec dziecka.

Prawo polskie nie posługuje się też pojęciem „odpowiedzialność rodzicielska”, ale „władza rodzicielska”. Dla celów Konwencji haskiej o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci z 1996r.²⁴ pojęcie „odpowiedzialność rodzicielska” oznacza władzę rodzicielską lub wszelki inny podobny stosunek władzy, który określa prawa, uprawnienia i obowiązki rodziców, opiekunów lub innych przedstawicieli ustawowych w stosunku do osoby lub majątku dziecka. Komisja Europejskiego Prawa Rodzinnego (Commission on European Family Law, CEFL) w ramach, tzw. Zasad europejskiego prawa rodzinnego (Principles of European Family Law²⁵), których

23 Krystyna Gromek, „Granice władzy rodzicielskiej” *Monitor Prawniczy*, nr 8 (2021).

24 Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, Haga, 1996, Dz. U. 2010 Nr 172 poz. 1158.

25 Katharina Boele-Woelki, Frédérique Ferrand, Cristina González-Beliffuss, Maarit Jänterä-Jareborg, Nigel Lowe, Dieter Martiny, Walter Pintens Boele-Woelki Katharina, Ferrand Frédérique, González-Beliffuss Cristina, Jänterä-Jareborg Maarit, Lowe, Dieter Martiny Nigel, Pintens Walter, *Principles of European Family Law Regarding Parental*

celem jest ustanowienie punktu wyjścia dla harmonizacji prawa rodzinnego państw europejskich, definiuje pojęcie odpowiedzialności rodzicielskiej jako „zbiór praw i obowiązków mających na celu promowanie i ochronę dobrobytu dziecka. Obejmuje ona w szczególności:

- (a) pieczę, ochronę i edukację;
- (b) utrzymywanie osobistych relacji;
- (c) określanie miejsca pobytu;
- (d) zarząd majątkiem oraz
- (e) prawną reprezentację”.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy nie zawiera definicji władzy rodzicielskiej. Zgodnie z art. 95. § 1. Kodeksu rodzinnego władza rodzicielska obejmuje w szczególności – co oznacza, że nie jest to katalog zamknięty – obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw. Dziecko pozostające pod władzą rodzicielską winno rodzicom posłuszeństwo, a w sprawach, w których może samodzielnie podejmować decyzje i składać oświadczenia woli, powinno wysłuchać opinii i zaleceń rodziców formułowanych dla jego dobra. Już na etapie prac projektowych nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z 6 listopada 2008 roku (KRO) termin „władza rodzicielska” miał zostać zastąpiony pojęciem „piecza rodzicielska” lub „odpowiedzialność rodzicielska”. Ostatecznie termin pozostał, co uzasadniono tym, że rodzice powinni dysponować „władczymi” kompetencjami wobec osoby i majątku dziecka oraz wyrażono wątpliwość, czy zastąpienie terminu „władza” terminem „piecza” miałoby istotny „wychowawczy” wydźwięk. Co więcej, powołano się na społeczne i obyczajowe realia, od których „nie można abstrahować”, wśród których wskazano „rozchwianie systemu ocen i wartości, upadek i brak autorytetów moralnych w okresie przyspieszonych przemian społecznych i obyczajowych”. Uznano też, że terminy „piecza”, „odpowiedzialność rodzicielska” eksponują nadmiernie tylko niektóre aspekty kompleksu praw i obowiązków składających się na sytuację prawną rodziców w relacji do dziecka i osób trzecich oraz „lepiej odzwierciedla przysługującą rodzicom autonomię” wykonywania ich praw i obowiązków. Podkreślono w dodatku, że władza „z natury swej jest autonomiczna, piecza

---

Responsibilities (Cambridge: Intersentia, 2007); Katharina Boele-Woelki, „The Principles of European Family Law: Its Aims and Prospects” *Utrecht Law Review*, nr 2 (2005); Katharina Boele-Woelki, „A European Model for Harmonizing the Law on Parental Responsibilities: The Family Law Perspective”, [w:] *Shared Physical Custody. Interdisciplinary Insights in Child Custody Arrangements*, red. Laura Bernardi, Dimitri Mortelmans (Hamburg: Springer, 2021), 52 i n.

– niekoniecznie”, a osoby starsze „z natury rzeczy są predestynowane do kierowania osobami młodszymi”²⁶.

W Art. 96.1 osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazano stosowania kar cielesnych. Treścią władzy rodzicielskiej nie są jednak kontakty rodziców z dziećmi czy obowiązek dostarczania im środków utrzymania i wychowania.²⁷ Ponadto, zakres władzy rodzicielskiej nie oznacza wyłączności rodziców w stosunku do dziecka. W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z 9 czerwca 1976 roku²⁸ Sąd Najwyższy zawarł uniwersalne spostrzeżenia, że władza rodzicielska według Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego to przede wszystkim zespół obowiązków rodziców względem dziecka. Uprawnienia rodziców w stosunku do dziecka są niejako wtórnym składnikiem tej władzy. W sytuacji zagrożenia dobra dziecka istnieje możliwość ograniczenia władzy rodzicielskiej, na podstawie art. 109 KRO. Art. 109 KRO przewiduje jednak szereg instrumentów wsparcia dla rodziców, którzy w sposób nieprawidłowy wykonują swój obowiązek opieki nad dzieckiem, powodując stan zagrożenia dla dobra dziecka. Jedynie jeden punkt przewiduje umieszczenie małoletniego (które *de facto* jest jedynie tymczasowym) w rodzinie zastępczej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, itp. Co więcej, w postępowaniu należy dążyć do tego, aby rodzice aprobowali celowość wydania zarządzenia o określonej treści, zakładając, że wówczas „zwiększają się szanse jego powodzenia”. Mimo, że najwyższym celem jest dobro dziecka, to system w praktyce ma funkcjonować w taki sposób, by nie antagonizować rodziców z sądem rodzinnym, tak by nie osłabił szansy pozostawienia dziecka w środowisku rodzinnym, co jak wskazuje doktryna, ale i orzecznictwo „zawsze powinno być nadrzędnym motywem działania sądu”²⁹.

Po nowelizacji KRO z 2015 roku, sąd powinien również dążyć do tego, by zgodnie z zasadą wyrażoną w przepisie art. 58 § 1a KRO pozostawić wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom – nie tylko w przypadku, gdy przedstawią oni zgodnie porozumienie wychowawcze³⁰. Teoretycznie

26 Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, druk nr 888 Warszawa, 12 sierpnia 2008 r. <http://ww2.senat.pl/k7/dok/sejm/022/888.pdf>.

27 Jacek Ignaczewski, Katarzyna Pudłowska, Robert Zegadło w: *Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem. Komentarz*, pod red. Jacek Ignaczewski (Warszawa: C. H. Beck, 2019), 198-199.

28 III CZP 46/75, OSNCPiUS 1976, Nr 9, poz. 184.

29 Jacek Ignaczewski, Katarzyna Pudłowska, Robert Zegadło *Władza rodzicielska*, 198-199.

30 Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

sąd, kierując się dobrem dziecka, może ograniczyć władzę jednego z rodziców, ale w praktyce takie rozwiązanie doprowadza do sytuacji, w której należy wskazać i udowodnić powody, dla którego dziecko powinno przebywać na stałe u jednego z rodziców, co znacznie utrudnia podjęcie finalnej decyzji. Zmiany te niewątpliwie mają swoje uzasadnienie w podejmowanych w ostatnich latach próbach „ochrony rodziny”, czy „prawa dziecka do obojga rodziców”³¹, które doprowadziły do tego (brakuje oficjalnych statystyk, ale jest to przedmiotem częstych skarg nauczycieli w najmłodszych klasach), że dziś sądy zmieniają decyzje wielokrotnie, co powoduje np. wymuszenie zmiany szkoły dziecka, cotygodniowe przeprowadzki od jednego do drugiego rodzica, a w skrajnych sytuacjach nawet wieloletnie boje o ograniczenie władzy rodzica, pod którego opieką bezpieczeństwo dziecka jest zagrożone. Co więcej w orzecznictwie dostrzec można również tendencję do ujmowania „dobra dziecka” w szerszym aspekcie, a mianowicie „dobra rodziny”, zwracając uwagę na to, że najpełniej zapewnia się dziecku zaspokojenie potrzeb życiowych i emocjonalno-psychicznych poprzez pozostawianie go w domu rodzinnym³², a jedynie istnienie możliwości powstania silnej więzi emocjonalnej podobnej do tej, jaka łączy w typowej rodzinie rodziców, możliwe powinno być przysposobienie³³. Zachowawcze orzecznictwo często prowadzi do niejednokrotnie tragicznej dla dobra i bezpieczeństwa dziecka w skutkach praktyki ośrodków pomocy rodzinie, policji, itp., które ograniczają inicjowanie postępowań opiekuńczych przez sądy opiekuńcze z urzędu (art. 570 k.p.c.), by zachować pewność, że nie było ono pochopne i opierało się na istotnej przyczynie³⁴. Co więcej w doktrynie panuje pogląd, że odmowa dopuszczenia do kontaktów dziecka z rodzicem, który nie sprawuje nad nim bieżącej pieczy,

---

(w załączniku do Uchwały Senatu RP z 9.1.2015 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego). <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/9A3D17973A5D831FC1257DE200390A0E/%24File/3104.pdf>, 6 (na stronie 2 uzasadnienia projektu ustawy).

- 31 Marek Michalak, Paweł Jaros, „Prawo dziecka do obojga rodziców” *Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, nr 3 (2014); Wanda Stojanowska, „Prawo dziecka do wychowywania się w środowisku rodzinnym przewidziane w Konwencji o prawach dziecka (artykuł recenzyjny)” *Państwo i Prawo*, nr 1 (2019): 117-131.
- 32 Aleksandra Partyk, *Dobro dziecka jako wartość nadrzędna przy orzekaniu o władzy rodzicielskiej* (LEX/el. 2020).
- 33 Katarzyna Kamińska, „Dobro dziecka jako nadrzędna wartość przysposobienia zagranicznego” *Przegląd Sądowy*, nr 2 (2021): 33-43.
- 34 Partyk, *Dobro dziecka jako wartość nadrzędna przy orzekaniu o władzy rodzicielskiej*.

lub z inną osobą bliską, narusza dobra osobiste zarówno tego rodzica (innej osoby bliskiej) jak i dziecka, i może skutkować odpowiedzialnością również na gruncie art. 24 k.c. i art. 448 k.c. Osoba niedopuszczająca do kontaktów z rodzicem lub inną osobą bliską musi udowodnić, że niedopuszczenie to nie było bezprawne³⁵.

Orzecznictwo i wykształcona zachowawcza praktyka organów stoi w sprzeczności z orzecznictwem i standardami ETPC. ETPC w wyroku z 26 września 2013 r.³⁶ uznał np., że pełna adopcja dziecka, orzeczona dla jego dobra, nie stanowi naruszenia prawa do poszanowania życia rodzinnego biologicznej matki. Trybunał zauważył, że w najlepszym interesie dziecka jest sformalizowanie nowej więzi rodzinnej, zaś przy czynności równoważenia interesów stron zaangażowanych w postępowanie opiekuńcze bezwzględne pierwszeństwo przysługuje interesom dziecka³⁷. W podobnym tonie ETPCZ wypowiedział się w wyroku z 2017 r.³⁸, zwracając uwagę, że nawet, jeżeli matka przez lata utrudniała dziecku kontakt z ojcem, przy decyzji o prawie do kontaktu z małoletnim, w pierwszej kolejności powinno się brać pod uwagę dobro dziecka, a nie potrzeby ojca. Wola dziecka dotycząca chęci utrzymywania lub nie relacji z rodzicem, bez względu na to czym była ona spowodowana, ma pierwszeństwo przez potrzebami zawiedzionego rodzica. Tym samym nie ma uzasadnienia dla kształtującego się kierunku, w którym istotniejszym dla biegłych niż zapewnienie małoletniemu stabilizacji rozumianej jako jedno miejsce, do którego małoletni wraca po zajęciach przedszkolnych lub szkolnych, czy utrwalony porządek dnia codziennego, przegrywa z koncepcją prawa rodzica do spędzania czasu z dzieckiem³⁹. Nie powinno się zatem akceptować życia na walizkach dziecka, by zagwarantować dobro, czy też dobre samopoczucie rodziców, co część doktryny postrzega jako ewidentne

35 Idem, *Prawo do życia w rodzinie jako dobro osobiste człowieka*, LEX/el. 2019; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 września 2018 r., I ACa 181/18, LEX nr 2561169; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2013 r., I ACa 906/12, LEX nr 1289419.

36 Zambotto Perrin przeciwko Francji – wyrok ETPC z dnia 26 września 2013 r., skarga nr 4962/11.

37 Katarzyna Warecka, Strasburg: adopcja dla dobra dziecka nie narusza praw podstawowych biologicznej matki. Zambotto Perrin przeciwko Francji – wyrok ETPC z dnia 26 września 2013 r., skarga nr 4962/11, LEX/el. 2014.

38 Wdowiak przeciwko Polsce, Wyrok z dnia 7 lutego 2016 r., skarga nr 28768/12.

39 Bieszczad, *Dobro dziecka jako klauzula generalna*.

pogorszenie stanu ochrony dobra dziecka w skutek znowelizowania przepisów⁴⁰.

Kluczowym problem jest jednak rozdzielenie w prawie polskim władzy rodzicielskiej od prawa do osobistej styczności. Zgodnie bowiem z art. 113 KRO „niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dziecko mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów”. Tym samym osobista styczność z dzieckiem nie jest atrybutem władzy rodzicielskiej, a prawo do niej mają rodzice nawet wtedy, gdy władzy rodzicielskiej zostali pozbawieni⁴¹. Potwierdził to m.in. Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 8 września 2004 r. (sygn. akt IV CK 615/03), zaś po nowelizacji KRO z 2015 r. wydaje się wręcz, że dziecko ma obowiązek taki kontakt utrzymać, nawet wbrew swej woli, a sąd powinien wspierać taki proces. Jedynym wyjątkiem jest sytuacja, w której utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem „poważnie zagraża dobru dziecka lub je narusza” (nie ma jednak definicji, czym jest poważne zagrożenie lub naruszenie dobra dziecka i czym różni się do „niepoważnego”), wówczas sąd powinien zakazać ich utrzymywania (art. 113.3 KRO)⁴².

Polskie prawo stoi w sprzeczności nie tylko z orzecnictwem ETPC⁴³, ale standardami międzynarodowymi, w których już zaprzestano sztucznego

-
- 40 Wanda Stojanowska, ks. Mirosław Kostek „*Dobro dziecka a kolejne nowelizacje Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*” *Ius Matrimoniale*, nr 4 (2018): 50
- 41 Aleksandra Partyk, *Osobista styczność rodziców z dzieckiem a władza rodzicielska*, linie orzecnicze, LEX, 2014.
- 42 Jak wskazano np. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2011 r. I ACa 374/11, LEX nr 1171249, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy było to, czy powódka mogła pozostawać w usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu o postępowaniu powoda względem dziecka stron sprzecznie z jego dobrem. Argumentem uzasadniającym taką okoliczność było „toczące się postępowanie karne”. Tym samym brak „postępowania karnego”, a jedynie np. nieprawidłowości, zaniedbania czy inne działania, które niejednokrotnie trudno jest udowodnić, gdyż dotyczą relacji z krzywdzonym, często zastraszonego dzieckiem, mogą czynić winną osobę sprawującą opiekę naruszania więzi rodzinnej oprawcy.
- 43 W sprawie *Seven Individuals przeciwko Szwecji* (No 8811 /79, 13 May 1982) Trybunał stwierdził, że fakt, iż prawo zapewnia równą ochronę dzieciom i dorosłym przed napaścią, nie może stanowić „ingerencji” w życie prywatne i rodzinne skarżących; w sprawie *A przeciwko Wielkiej Brytanii* (100/1997/884/1096) Strasbourg, 23 September 1998) Trybunał przypisał winę UK za przyzwalanie na „rozsądną karę”, która naraziła dziewięcioletniego skarżącego „A” na nieludzkie lub poniżające traktowanie; w sprawie *Wetjen przeciwko Niemcom* (68125/14 and

podziału na atrybuty praw i obowiązków rodziców względem dziecka, uznając je jako całość odpowiedzialności rodziców za rozwój dziecka i jego dobro. Zarówno w art. 2 pkt 7 rozporządzenia 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003⁴⁴, jak i w rekomendacji RE Nr R(84)4 w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej⁴⁵ wprost wskazuje się bowiem, że odpowiedzialność rodzicielska oznacza wszystkie prawa i obowiązki odnoszące się do osoby i majątku dziecka, a określenie to obejmuje zarówno prawo do opieki, jak i prawo do kontaktów z dzieckiem. Inne rozwiązanie naraża bowiem ofiary na procesy, w których to krzywdzone dziecko czy rodzic chcący je chronić musi dowodzić zasadności swoich działań, nawet w stosunku do osoby już wcześniej pozbawionej władzy rodzicielskiej⁴⁶. Jak bowiem tłumaczą sądy (dość selektywnie dobierając orzecznictwo ETPC) „środki prowadzące do zerwania więzów dziecka z rodziną były stosowane w wyjątkowych przypadkach, to znaczy jedynie w takich przypadkach, gdy rodzice okazali się szczególnie niegodziwi, bądź były uzasadnione istotnym wymogiem wpływającym na interes dziecka”⁴⁷. Trudno jednak zdefiniować, czym jest „szczególna niegodziwość”,

---

72204/14) Strasbourg, 22 March 2018) Trybunał orzekł, że rząd niemiecki nie naruszył prawa skarżących do poszanowania ich życia prywatnego i rodzinnego (artykuł 8) poprzez odebranie im części władzy rodzicielskiej i odebranie im dzieci do opieki, aby zapobiec rutynowej chłosty. Trybunał orzekł, że osiągnięto sprawiedliwą równowagę między interesami rodziców a najlepiej pojętym interesem dzieci, ponieważ prawo rodziców do komunikowania się i promowania swoich przekonań religijnych w wychowaniu dzieci nie może narażać dzieci na niebezpieczne praktyki lub fizyczne lub szkody psychiczne.

- 44 Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, Dz.U. L 338 z 23.12.2003, 1-29.
- 45 Recommendation No. R (84) 4 Of The Committee Of Ministers To Member States On Parental Responsibilities, Adopted by the Committee of Ministers on 28 February 1984 at the 367th meeting of the Ministers' Deputies.
- 46 *Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem*, red. Ignaczewski.
- 47 Postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie w VIII Wydziale Karnym z dnia 21 września 2020 r., w sprawie przeciwko E. d. H. oskarżonej o czyn z art. 279, 282 niderlandzkiego kodeksu karnego ściganej na podstawie Europejskiego Nakazu Aresztowania z dnia 26.06.2020r., sygn. (...) wydanego przez Sąd Zeeland-West-Brabant Królestwa Niderlandów wniosku Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie

czym „istotny wymóg” wpływający na interes dziecka i jak ma się do zasady ochrony chciałoby się rzec „zwyczajnego dobra dziecka”. W tej samej sprawie sąd wskazał również, że „nie wymaga nawet żadnej specjalistycznej wiedzy psychologicznej czy medycznej stwierdzenie, że każde dziecko, a w szczególności dziecko autystyczne, wymaga przede wszystkim miłości rodzicielskiej, spokoju i poczucia bezpieczeństwa, które zapewnić mu mogą rodzice, a w szczególności matka przebywając wspólnie w domowym zaciszu”, a „wzajemna radość dziecka i rodzica ze wspólnego przebywania stanowi fundamentalny element »życia rodzinnego« w znaczeniu Artykułu 8 Konwencji”. Tym samym polskie orzecznictwo zamiast chronić dobro dziecka, wyszło z założenia, że jedynie rodzina może to dobro zapewnić, nawet jeśli jest to rodzina dysfunkcyjna, o ile nie dopuszcza się „szczególnej niegodziwości”. Wydaje się, że w ten sposób całkowicie odwrócono znaczenie i rolę na rzecz ochrony dziecka, i „pod płaszczykiem” pięknych haseł *de facto* pozbawiono dziecko nie tylko prawa do dobra, ale też prawa do dobrej i odpowiedzialnej rodziny.

4. Wnioski

Problem praw dziecka w Polsce jest dostrzegalny już na poziomie podstawowej definicji „dziecka”, która w przeciwieństwie do całego systemu prawnomiędzynarodowego nie została jednoznacznie wskazana w oparciu o kryterium wieku. Niezbędnym zatem wydaje się ujednoczenia definicji (młodociany, nieletni, pełnoletni, itd.) stosowanych na gruncie różnych ustaw z zagwarantowaniem zasady dobra dziecka.

Na gruncie prawa polskiego nie zdefiniowano również pojęcia dobra dziecka. Co więcej, w ostatnich latach co raz częściej zastępuje się ją założeniem, że dobro dziecka można zapewnić jedynie w rodzinie i jedynie w sytuacji, gdy ma stały i równy dostęp do obydwu rodziców. W ten sposób to prawo do dobrego samopoczucia rodziców, w tym tych dysfunkcyjnych, zaniedbujących czy nawet stosujących przemoc wobec dzieci zastąpiło zasadę, która miała gwarantować dziecku prawo do dobra, w tym dobrej rodziny i zobowiązywać organy do ochrony dziecka, jako istoty najbardziej podatnej na krzywdę i bezbronnej, a nie ochrony oprawców, w imię źle rozumianych wartości czy dobra rodziny.

Należy tym samym bezzwłocznie podjąć wszelkie czynności zarówno na poziomie legislacyjnym (likwidując np. możliwą penalizację za pozbawianie prawa do kontaktu z dzieckiem) oraz ułatwiających podejmowanie interwencji w dysfunkcyjnych rodzinach, które pozwolą na skuteczne pozbawianie prawa do kontaktu oprawców z krzywdzonym dzieckiem, jak i poprzez szereg szkoleń i kampanii społecznych uświadamiających, że „tradycyjna” rodzina,

---

o wydanie postanowienia w przedmiocie niedopuszczalności przekazania osoby ściganej na podstawie Europejskiego Nakazu Aresztowania, sygn. akt VIII Kop 180/20.

by móc być prawdziwą wartością, musi zostać chroniona przed dysfunkcyjnym i patologicznym zachowaniem ze strony tych, którzy mają obowiązek zagwarantowania opieki bezbronnym dzieciom.

Należy też zmienić przepisy w taki sposób, by jednoznacznie połączyć władzę rodzicielską z prawem do kontaktu z dzieckiem, co więcej zamienić termin „władzy” na pojęcie „odpowiedzialności” rodzicielskiej (odpowiadającej unormowaniom międzynarodowym), jak również prawidłowo zdefiniować prawa i obowiązki rodziców względem dziecka, oraz uściślić czynniki, które pozwalałyby sądowi natychmiast podjąć interwencję chroniącą dobro dziecka i odseparowujące je od patologicznej rodziny, bez względu na samopoczucie rodziców i ich „prawo do utrzymania rodzinnej więzi”. Prawa rodziców nie mogą mieć pierwszeństwa przed zasadą dobra dziecka. Nigdy też „dobro rodziny”, „prawo do rodziny”, „prawo do utrzymania więzi”, wspieranie tradycji czy wartości nie może stanowić uzasadnienia do kształtowania systemu prawno-instytucjonalnego obojętnego na krzywdę dzieci. Pobłażliwość organów nie tylko nie przyczyni się budowania więzi rodzinnych, ale może zdestabilizować cały system na wiele lat.

Bibliografia

- Białas Jacek, Górczyńska Marta, Witko Daniel, *Badanie dobra dziecka w postępowaniach detencyjnych. Standardy międzynarodowe i krajowe oraz propozycja procedury badania dobra dziecka w postępowaniach dotyczących umieszczenia cudzoziemców w ośrodkach strzeżonych w Polsce*. Warszawa: Helsińska Fundacja Praw Człowieka, 2020
- Bieszczad Maciej, „Dobro dziecka jako klauzula generalna: ustalenie znaczenia pojęcia dobra dziecka w XXI w.” *Monitor Prawniczy*, nr 17 (2019): 946-950.
- Boele-Woelki Katharina, „A European Model for Harmonizing the Law on Parental Responsibilities: The Family Law Perspective”, [w:] *Shared Physical Custody. Interdisciplinary Insights in Child Custody Arrangements*, red. Laura Bernardi, Dimitri Mortelmans. 51-72. Hamburg: Springer, 2021.
- Boele-Woelki Katharina, „The Principles of European Family Law: Its Aims and Prospects” *Utrecht Law Review*, nr 2 (2005): 160-168.
- Boele-Woelki Katharina, Ferrand Frédérique, González-Beilfuss Cristina, Jänterä-Jareborg Maarit, Lowe, Dieter Martiny Nigel, Pintens Walter, *Principles of European Family Law Regarding Parental Responsibilities*. Cambridge: Intersentia, 2007.
- Gromek Krystyna, „Granice władzy rodzicielskiej” *Monitor Prawniczy*, nr 8 (2021): 425-433

- Jarosz Ewa, *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć! Raport Rzecznika Praw Dziecka*, 2017, 93-115. http://brpd.gov.pl/sites/default/files/przemoc_w_wychowaniu_raport_2017_0.pdf.
- Kamińska Katarzyna, „Dobro dziecka jako nadrzędna wartość przysposobienia zagranicznego” *Przegląd Sądowy*, nr 2 (2021): 33-43.
- Kicińska Lucyna, Jolanta Palma, *Zachowania samobójcze wśród dzieci i młodzieży. Raport za lata 2012-2021 na podstawie danych Komendy Głównej Policji*. 2022. https://backend.zwj.r.pl/media/attachments/Raport_za_lata_2012-2021_zachowania_samobojcze_mlodziemy_2_JVEHSu1.pdf.
- Michalak Marek, Paweł Jaros, „Prawo dziecka do obojga rodziców” *Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, nr 3 (2014): 11-55.
- Partyk Aleksandra, *Dobro dziecka jako wartość nadrzędna przy orzekaniu o władzy rodzicielskiej*, LEX/el. 2020.
- Partyk Aleksandra, *Osobista styczność rodziców z dzieckiem a władza rodzicielska*, linie orzecznicze, LEX, 2014.
- Stojanowska Wanda, „Prawo dziecka do wychowywania się w środowisku rodzinnym przewidziane w Konwencji o prawach dziecka (artykuł recenzyjny)” *Państwo i Prawo*, nr 1 (2019): 117-131.
- Stojanowska Wanda, ks. Mirosław Kostek, „Dobro dziecka a kolejne nowelizacje Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego” *Ius Matrimoniale*, nr 4 (2018): 41-56.
- Warecka Katarzyna, *Strasburg: adopcja dla dobra dziecka nie narusza praw podstawowych biologicznej matki. Zambotto Perrin przeciwko Francji – wyrok ETPC z dnia 26 września 2013 r., skarga nr 4962/11*, LEX/el. 2014.
- Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem. Komentarz*, red. Jacek Ignaczewski. Warszawa: C. H. Beck, 2019.

This article is published under a Creative Commons Attribution 4.0 International license.

For guidelines on the permitted uses refer to <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>